

УДК 342.951

ПОЄДНАННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ З ІНШИМИ ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ

Igor PASTUKH,

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена аналізу нормативно-правових актів, що регулюють актуальні проблеми сумісництва та суміщення роботи публічного службовця з іншими видами діяльності, а також можливостям виникнення конфлікту інтересів у таких ситуаціях. Звертається увага на проблемні питання законодавчого закріплення та змісту деяких видів діяльності, що призводить до неоднозначної практики його застосування, визначаються конкретні пропозиції щодо їх усунення.

Ключові слова: сумісництво, суміщення, викладацька діяльність, творча діяльність, конфлікт інтересів, публічний службовець.

PUBLIC SERVICE COMBINED WITH OTHER ACTIVITIES AND CONFLICT OF INTERESTS

Ihor PASTUKH,

Doctor of Law, Associate Professor,
Professor at the Department of Administrative Law and Process
of National Academy of Internal Affairs

SUMMARY

The article is devoted to the analysis of normative legal acts that regulate the actual problems of combining and part-time work of a public servant with other activities, as well as the possibilities of a conflict of interest in such situations. Attention is drawn to the problematic issues of legislative consolidation and the content of certain types of activity, which leads to ambiguous practices in its application, specifies concrete proposals for their elimination.

Key words: combining, combining, teaching activity, creative activity, conflict of interests, public servant.

REZUMAT

Articolul este dedicat analizei actelor normative legale care reglementează problemele actuale de conciliere și combinarea activității unui funcționar public cu alte activități, precum și posibilitățile unui conflict de interese în astfel de situații. Se atrage atenția asupra aspectelor problematice de consolidare legislativă și a conținutului anumitor tipuri de activități, care conduc la practici ambigue în aplicarea acestora, specifică propuneri concrete de eliminare a acestora.

Cuvinte cheie: combinarea, combinarea, activitatea didactică, activitatea creativă, conflictul de interese, funcționarul public.

Постановка проблеми. Протидія корупційним правопорушенням та правопорушенням, пов'язаним із корупцією є одним із пріоритетних напрямів діяльності не тільки держави, а й усього українського суспільства, не втрачає свого вагомого значення останні роки. Для боротьби із цими негативними явищами ухвалено 14 жовтня 2014 р. нове антикорупційне законодавство, створено нові державні інституції. Так, у Законі України «Про запобігання корупції» встановлена заборона займатися іншою оплачуваною (крім деяких видів) діяльністю. Даний вид заборони Національне агентство з питань запобігання корупції відносить до окремих видів обмежень, пов'язаних із конфліктом інтересів. У даному контексті варто констатувати низький рівень законодавчого врегулювання дозволених видів діяльності, часу та меж їх здійснення, відсутність відповідних роз'яснень Національного агентства щодо змісту та видів конфліктів інтересів під час сумісництва публічної служби з іншою оплачуваною діяльністю, що призводить до проблем правозастосування в роботі спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, судових органів, а також їх розуміння державними службовцями та службовцями органів місцевого самоврядування.

Стан дослідження. Варто констатувати низьку активність науковців та практиків стосовно дослідження проблем виникнення конфлікту інтересів у зв'язку зі суміщенням та сумісництвом публічної служби з іншими видами діяльності. Серед праць, присвячених окремим аспектам означеної проблеми можна виділити роботи таких авторів, як: Т. Василевська, К. Годуєва, В. Галуцько, О. Єщук, О. Онищук, С. Рівчаченко, О. Токар-Остапенко. Питання протидії корупції досліджували В. Александров, В. Колпачков, М. Мельник, Р. Мельник, І. Нуруллаєв, С. Рогульський, С. Стеценко, В. Тильчик, О. Ткаченко, Р. Тучак, І. Яцків та ін. Водночас проблеми сумісництва роботи публічного службовця з викладацькою діяльністю, а також можливості виникнення конфлікту інтересів у таких ситуаціях спеціально не досліджувалися.

Мета і завдання статті – виявити проблеми поєднання публічної служби з іншими видами оплачуваної діяльності, а також виникнення конфлікту інтересів у таких ситуаціях, запропонувати напрями їх вирішення.

Вклад основного матеріалу. Антикорупційна реформа, основною метою якої є суттєве зменшення корупції в Україні, зменшення втрат державного бюджету та бізнесу через корупційну діяльність, а також поліпшення позицій

Україні в міжнародних рейтингах, що оцінюють рівень корупції, визнана Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», що схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 [1], однією з першочергових.

Як зазначається в проєкті закону України «Про Антикорупційну стратегію на 2018–2020 рр.», попередня Стратегія, що діяла протягом 2014–2017 рр., не завершена в повному обсязі. Більшості передбачених у ній заходів властивий недостатній рівень їх практичного втілення. Причинами невиконання заходів, визначених Антикорупційною стратегією, є тривале становлення нових антикорупційних інститутів, недоліки чинного законодавства з питань запобігання корупції і його застосування, відсутність стійкого несприйняття корупції в суспільстві, відсутність належного механізму моніторингу й оцінки виконання Антикорупційної стратегії та високий рівень толерантності суспільства до корупції, недостатній рівень прозорості діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування. Зазначене підтверджується відповідними результатами дослідження стану корупції в Україні, проведеного Національним агентством з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) 2017 р. за методикою стандартного опитування, які засвідчили сприйняття корупції населенням і представниками бізнес-середовища на рівні відповідно 3,98 і 3,47 балів із п'яти. У 40% дорослого населення України корупційний досвід відсутній. Найбільш корумпованими населення вважає сфери охорони здоров'я, освіти, контакти з органами державної влади та місцевого самоврядування і надання судових послуг. Для бізнесу такими сферами є надання послуг енергетичними компаніями, контакти з органами державної влади та місцевого самоврядування, публічних закупівель і надання судових послуг. 34% опитаних підприємців відмовилися відповідати на запитання щодо їхнього корупційного досвіду у відносинах із правоохоронними органами [2].

Від вирішення проблеми протидії корупційним проявам у системі публічної служби багато в чому залежить успіх проведення економічної, соціальної, муніципальної, правоохоронної, адміністративної й інших реформ. Із цією метою в державні вживаються антикорупційні заходи, які повинні мати комплексну, системну, адресну спрямованість, будуватися на використанні заходів попередження, створенні ситуації невідповідності корупційної поведінки. До такого роду заходів належать: створення нових антикорупційних органів та інституцій, декларування майнового стану публічних службовців, перевірка доброчесності службовців і моніторинг їхнього способу життя, посилення заходів кримінальної та адміністративної відповідальності за порушення, обмеження спільної роботи близьких осіб, обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, а також заходи щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, що можуть мати місце в таких ситуаціях.

Ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції» [3] встановлені обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, що стосуються більшості осіб, які виконують функції держави та місцевого самоврядування, яким забороняється, зокрема, займатися іншою оплачуваною діяльністю (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики зі спорту), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

Спершу необхідно коротко розкрити зміст тих видів діяльності, що дозволяється суміщати, з метою подальшого з'ясування варіантів виникнення відповідних конфліктів інтересів. Так, відповідно до Закону України «Про освіту», викладацькою визнається лише та діяльність, яка спрямована на формування знань, інших компетенцій, світогляду,

розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових та/або фізичних якостей здобувачів освіти (лекція, семінар, тренінг, курси, майстер-клас, вебінар тощо), та яка провадиться педагогічним (науково-педагогічним) працівником, самозайнятою особою (крім осіб, яким така форма викладацької діяльності заборонена законом) або іншою фізичною особою на основі відповідного трудового або цивільно-правового договору [4]. Складниками системи освіти є дошкільна освіта, повна загальна середня освіта, позашкільна, спеціалізована, професійна (професійно-технічна), фахова передвища, вища освіта, освіта дорослих, зокрема післядипломна освіта. Суть викладацької діяльності полягає у взаємодії здобувачів освіти з педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками через відповідні форми (лекція, семінар, інші види аудиторної та позааудиторної роботи).

Наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань і (або) пошук шляхів їх застосування. Основними її видами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Фундаментальними науковими дослідженнями вважаються теоретичні й експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання нових знань про закономірності організації та розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язків. Їхнім результатом стають гіпотези, теорії, нові методи пізнання, відкриття законів природи, невідомих раніше явищ і властивостей матерії, виявлення закономірностей розвитку суспільства тощо, які не орієнтовані на безпосереднє практичне використання у сфері економіки (п. 33 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [5]).

Прикладними науковими дослідженнями вважаються теоретичні й експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання і використання нових знань для практичних цілей. Їхнім результатом є нові знання, призначені для створення нових або вдосконалення наявних матеріалів, продуктів, пристроїв, методів, систем, технологій, конкретні пропозиції щодо виконання актуальних науково-технічних і суспільних завдань (п. 30 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»). Отже, результатом наукової діяльності є одержання якісно нових знань. Зазвичай науковий працівник провадить свою наукову діяльність у наукових установах, вищих навчальних закладах, наукових підрозділах установ, організацій, підприємств. Щодо нього в ч. 3 ст. 6 Закону встановлено право працювати за сумісництвом, зокрема на керівних наукових і науково-педагогічних посадах, за умови забезпечення уникнення конфлікту інтересів. Звісно, про таке сумісництво йдеться щодо тих наукових працівників, для яких наукова діяльність, а не публічна служба, є основним видом їхньої роботи.

У рішенні Конституційного суду України від 6 жовтня 2010 р. № 21-рп/2010 (справа про корупційні правопорушення та введення в дію антикорупційних законів) наукова і викладацька діяльність розглядаються як види інтелектуальної і творчої діяльності, що забезпечують реалізацію прав і свобод громадян, спрямовані на одержання, поширення, використання нових знань, фахових навичок, їх практичне застосування. Перелік посад педагогічних і науково-педагогічних працівників затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 р. № 963.

Відповідно до ст. 54 Конституції України, громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості; кожний громадянин має право на результати своєї творчої діяльності. Творча діяльність – індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність [6]. Відповідно до ст. 8 Закону України

«Про авторське право та суміжні права», твори в галузі науки, літератури і мистецтва, а саме: літературні письмові твори белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або іншого характеру (книги, брошури, статті тощо); виступи, лекції, промови, проповіді й інші усні твори; комп'ютерні програми; бази даних; музичні твори з текстом і без тексту; драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні й інші твори, створені для сценічного показу, та їх постановки; аудіовізуальні твори; твори образотворчого мистецтва; твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва; фотографічні твори, зокрема твори, виконані способами, подібними до фотографії тощо [7]. Варто зауважити, що не кожен твір у галузі науки, літератури і мистецтва може бути результатом законної суміжної діяльності державного службовця, оскільки обов'язковою вимогою до нього є наявність відповідної культурної цінності. Термін «культурні цінності» вживається в значенні, визначеному Законом України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» (п. 21 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про культуру»). Це об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню й охороні відповідно до законодавства України. Сюди належать: а) оригінальні художні твори живопису, графіки та скульптури, художні композиції та монтажні з будь-яких матеріалів, твори декоративно-прикладного і традиційного народного мистецтва; б) предмети, пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства та держави, історією науки і культури, а також такі, що стосуються життя та діяльності видатних діячів держави, політичних партій, громадських і релігійних організацій, науки, культури та мистецтва; в) предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок; г) складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва; г) старовинні книги й інші видання, що становлять історичну, художню, наукову та літературну цінність, окремо чи в колекції; д) манускрипти й інкунабули, стародруки, архівні документи, зокрема й кіно-, фото- і фонодокументи, окремо чи в колекції; е) унікальні та рідкісні музичні інструменти; є) різноманітні види зброї, що має художню, історичну, етнографічну та наукову цінність; ж) рідкісні поштові марки, інші філателістичні матеріали, окремо чи в колекції; з) рідкісні монети, ордени, медалі, печатки й інші предмети колекціонування; і) зоологічні колекції, що становлять наукову, культурно-освітню, навчально-виховну або естетичну цінність; и) рідкісні колекції та зразки флори і фауни, мінералогії, анатомії та палеонтології (абз. 1 ч. 1 ст. 1 Закону). У результаті аналізу зазначених вище законів творчу діяльність треба розуміти як індивідуальну чи колективну творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність, тобто художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню й охороні відповідно до законодавства України.

Якщо публічний службовець здійснює творчу діяльність на систематичній основі, то його треба відносити до категорії «професійний творчий працівник». Це особа, яка провадить творчу діяльність на професійній основі, результатом якої є створення або інтерпретація творів у сфері культури та мистецтва, публічно представляє такі твори на виставках шляхом публікації, сценічного виконання, кіно-, теле-, відеопоказу тощо та/або є членом творчої спілки, та/або має державні нагороди за діяльність у сфері культури і мистецтва (абз. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки»).

Відповідно до абз. 2 п. 4 Ліцензійних умов впровадження господарської діяльності з медичної практики, затвер-

джених постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 р. № 285, господарська діяльність із медичної практики (медична практика) – це вид господарської діяльності у сфері охорони здоров'я, який провадиться закладами охорони здоров'я та фізичними особами-підприємцями з метою надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії [8]. Стосовно публічних службовців діє заборона займатися підприємницькою діяльністю. Тому в даному разі йдеться лише про можливість здійснення медичної практики в закладах охорони здоров'я всіх форм власності й у фізичних осіб-підприємців без створення окремого суб'єкта господарювання. Зміст даної діяльності може полягати в комплексі спеціальних заходів, спрямованих на сприяння поліпшення здоров'я, підвищення санітарної культури, запобігання захворюванням та інвалідності, на діагностику, допомогу особам із гострим і хронічними захворюваннями й реабілітацію хворих та інвалідів. Медичною практикою можуть займатися не всі особи, що уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а лише ті, що мають спеціальну освіту.

Найбільш проблемними та невизначеними в національному законодавстві є такі види діяльності, як інструкторська та суддівська практика зі спорту. Зазначені види згадуються в постанові Кабінету Міністрів України від 5 листопада 1999 р. № 2061 «Про затвердження Положення про спеціалізований навчальний заклад спортивного профілю» як одні з форм спортивно-тренувальної діяльності в навчальному спортивному закладі.

Згідно з п. 33 Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 993, тренер-викладач зобов'язаний навчати вихованців, формувати в них вміння і навички з різних напрямів навчально-тренувальної та спортивної роботи диференційовано, з урахуванням індивідуальних можливостей, інтересів, схильностей вихованців; сприяти розвитку фізичних якостей відповідно до задатків і запитів вихованців, а також збереженню здоров'я тощо. Тобто інструкторська діяльність спрямована на навчання та формування вміння і навичок із різних напрямів спортивної роботи, на розвиток фізичних якостей вихованців.

Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, затверджений наказом Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту від 17 жовтня 2002 р. № 2264 (вип. 85), містить такі види посад інструкторів зі спорту: інструктор із фізкультури, інструктор навчально-тренувального пункту, інструктор-методист з альпінізму, інструктор-методист із виробничої гімнастики, інструктор-методист із туризму, інструктор-методист із фізичної культури та спорту, інструктор-методист спортивної школи, інструктор-методист тренажерного комплексу (залу), спортсмен-інструктор тощо. Виходячи із зазначеного, інструкторську практику зі спорту треба розуміти як професійну діяльність фізичних осіб, яка має спеціальні знання та навички у сфері фізичної культури і спорту та здійснюють фізичне виховання осіб під час проведення тренерської, фізкультурно-оздоровчої, спортивно-масової роботи, проведення інших заходів у фізкультурно-оздоровчих групах, спортивних секціях тощо.

У Законі України «Про фізичну культуру і спорт» міститься визначення спорту як виду діяльності суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, яка спрямована на виявлення й уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленостях шляхом проведення спортивних змагань і відповідної підготовки до них [9]. Суддівство спортивних змагань здійснюється спортивними суддями – фізичними особами, які пройшли

спеціальну підготовку й отримали відповідну кваліфікаційну категорію та уповноважені забезпечувати дотримання правил спортивних змагань, положень (регламентів) про змагання, а також забезпечувати достовірність зафіксованих результатів (ст. 41). Вони перебувають на обліку в органах управління фізичною культурою і спортом, а суддівство змагань зазначається в заліковій картці, яка ведеться за місцем їх обліку. Отже, суддівську практику зі спорту варто розуміти як професійну діяльність спортивного судді із забезпечення дотримання правил спортивних змагань, положень (регламентів) про змагання, а також достовірності зафіксованих результатів.

Проаналізувавши визначення видів діяльності, щодо яких встановлено законодавчий дозвіл оплатного суміщення та сумісництва, можна констатувати, що більшість із них законом чітко не визначені і є результатом доктринального тлумачення, що негативно впливає, по-перше, на розуміння змісту цих видів діяльності особами, уповноваженими на виконання функцій держави, місцевого самоврядування, по-друге, на правозастосовчу практику спеціально уповноважених органів у сфері протидії корупції, а також суддів, що нерідко доволіно їх трактують. Виходом із такої ситуації має стати законодавче закріплення наведених вище визначень у відповідних законах, що їх регулюють. Автор статті не є прихильником тих фахівців, учених, які пропонують закріплювати дані види діяльності, деяку іншу термінологію в Законі України «Про запобігання корупції», оскільки визначення таких видів діяльності жодним чином не розкриває межі, порядок і особливості їх здійснення, що, своєю чергою, повинно регулюватися спеціальним законодавством.

Відповідно до § 1.2.2. Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, затверджених рішенням НАЗК від 29 вересня 2017 р. № 839 [10], обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності Національне агентство відносить до окремих видів обмежень, пов'язаних із конфліктом інтересів. Сутність вказаного обмеження, з позиції Національного агентства, полягає в тому, що «особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, отримуючи заробітну плату з бюджетних коштів, не може займатися будь-яким іншим активним видом діяльності, спрямованим на отримання доходу і не пов'язаним із виконанням такою особою своїх службових обов'язків (крім зазначених у законі виключень), що є однією з гарантій її неупередженості». Щодо зазначеного виникає декілька запитань. По-перше, про гарантії неупередженості щодо чого йдеться? По-друге, в яких випадках може мати місце та в чому полягає зміст конфлікту інтересів в умовах сумісництва або суміщення діяльності? По-третє, чому саме заборонені види діяльності призводять до конфлікту інтересів, а зазначені в законі винятки до нього не призводять? Відповіді на такі запитання ані Методичні рекомендації, ані інші документи не дають.

Спробуємо простежити зв'язок обмежень щодо сумісництва з іншими видами діяльності і конфліктом інтересів. Зважаючи на визначення потенційного та реального конфлікту інтересів, закріплених у ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», можна зазначити, що в загальному розумінні конфлікт інтересів – це ситуація, за якої в особі наявний приватний інтерес у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути (або впливає) на об'єктивність чи неупередженість ухвалення нею рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. Отже, складовими елементами конфлікту інтересів (реального, потенційного) є: приватний інтерес (будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, зокрема й зумовлений осо-

бистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, серед яких і ті, що виникають у зв'язку із членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях), службові або представницькі повноваження (мають значення і професійні обов'язки службовця, і його повноваження як керівника), наявність протиріччя між приватним інтересом і повноваженнями.

У контексті розглядуваних положень статей Закону України «Про запобігання корупції», що регулюють обмеження щодо суміщення та сумісництва, можна зробити висновок про такі співвідношення між ними та конфліктом інтересів. *Перший* – безпосередньо факт суміщення та сумісництва не створює окремої, не врегульованої законом ситуації конфлікту інтересів, якщо виконання повноважень за суміщенням не перетинається з основними повноваженнями. *Другий* – конфлікт інтересів наявний тоді, коли особа внаслідок суміщення чи сумісництва посад починає реалізовувати інші повноваження щодо себе як працівника за основною посадою. Наприклад, за відсутності керівника, тимчасово виконуючи його обов'язки, особа готує подання щодо встановлення собі премії чи іншого заохочення. Або внаслідок суміщення наділяється контрольно-наглядними повноваженнями, предмет яких становить її основна робота, і здійснюється її оцінка. У таких ситуаціях приватний інтерес майнового (можливість отримати матеріальне заохочення) або немайнового характеру (позитивна перевірка власної роботи) впливають на вчинення дій (підготовка подання, здійснення контролю) під час виконання повноважень (особа наділена повноваженнями готувати подання або проводити перевірку). *Третій* – заняття будь-якими іншими видами оплачуваної діяльності (зокрема, викладацькою, науковою і творчою діяльністю, медичною практикою, інструкторською та суддівською практиками зі спорту) також не створює ситуації конфлікту інтересів, оскільки під час їх здійснення службовець виходить за межі статусу особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, здійснює іншу роботу, не реалізує службові чи представницькі повноваження, що може вплинути (впливає) на об'єктивність чи неупередженість ухвалення ним рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. Загалом достатньо складно уявити конфлікти інтересів у службовця під час здійснення ним, наприклад, наукової або творчої діяльності, суддівської або інструкторської практики зі спорту, а також забороненої діяльності (надання послуг таксі, торгівля на ринках тощо). *Четвертий* – здійснення іншої оплачуваної діяльності (незалежно від її дозволеності законом) створює додаткову сферу приватного інтересу, яка згодом може призвести до ситуації конфлікту між службовими повноваженнями та приватним інтересом. Наприклад, сам факт здійснення іншої викладацької діяльності у вищому закладі освіти службовцем Держаудитслужби України не створює ситуації конфлікту інтересів. Але, якщо згодом цей службовець прийде перевіряти в межах своєї компетенції фінансовий бік діяльності навчального закладу, зокрема оплату праці науково-педагогічних працівників-сумісників, то можна говорити про виникнення конфлікту інтересів між його службовими повноваженнями та приватним інтересом, що став наслідком здійснення освітньої діяльності в цьому закладі освіти. *П'ятий* – конфлікт інтересів може виникати і за відсутності використання службових або представницьких повноважень публічного службовця, наприклад, під час приймання екзаменів, застосування інших форм підсумкового контролю (як наслідок сумісництва, зайняття іншою оплачуваною діяльністю) у близьких осіб. Це пояснюється тим, що під час здійснення викладацької та деяких інших видів діяльності особа з категорії тих, хто уповноважений на виконання функцій держави або місцевого самовряду-

вання (п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону «Про запобігання корупції»), і тих, на кого поширюються обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, опиняється в категорії осіб, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а саме: особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги. І на таких осіб поширюються обмеження і заходи щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 28)

Висновки. У статті запропоновані визначення таких видів оплачуваної діяльності, як медична практика, а також інструкторська та суддівська практики зі спорту, оскільки вони чітко чинним законодавством не врегульовані або є результатом доктринального тлумачення і тому потребують закріплення в «Основах законодавства України про охорону здоров'я» та Законі України «Про фізичну культуру і спорт».

Методичні рекомендації щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, затверджені рішенням НАЗК від 29 вересня 2017 р. № 839, відносять обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (крім зазначених у законі винятків) до окремих видів обмежень, пов'язаних із конфліктом інтересів, проте зміст такого конфлікту не розкривається. У статті наводяться варіанти співвідношення між даними обмеженнями, вказується на те, що конфлікти інтересів під час зайняття іншими видами діяльності можуть мати місце незалежно від того, чи є вони дозволені законом, чи ні.

Перспектива подальших досліджень полягає в удосконаленні позиції законодавця, а також Національного агентства з питань запобігання корупції в частині реалізації своїх повноважень щодо надання роз'яснень, методичної та консультативної допомоги з питань застосування актів законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, яка має бути більш конкретною, вираженою й обгрунтованою.

Список використаної літератури:

1. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

2. Про Антикорупційну стратегію на 2018–2020 рр.: проєкт закону України. URL: <https://nazk.gov.ua/proekt-zakonu-ukrayiny-pro-zasady-derzhavnoyi-antikorupciynoyi-politykyv-ukrayini-antikorupciyna>.

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700–VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.

4. Про освіту: Закону України від 5 вересня 2017 р. № 2145–VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380.

5. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 р. № 848–VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 3. Ст. 25.

6. Про культуру: Закон України від 14 грудня 2010 р. № 2778–VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 24. Ст. 168.

7. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792–XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 13. Ст. 64.

8. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики: постанова Кабінет Міністрів України від 2 березня 2016 р. № 285. Урядовий кур'єр. 2016. № 86.

9. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3808–XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 14. Ст. 80.

10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції № 839 від 29 вересня 2017 р. URL: <https://nazk.gov.ua/metodychni-rekomendaciyi>.

ДОВІДКА ПРО АВТОРА

Пастух Ігор Дмитрович – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Pastukh Ihor Dmytrovych – Doctor of Law, Associate Professor, Professor at the Department of Administrative Law and the Process of National Academy of Internal Affairs

igordp76@gmail.com